

STRONNICTWO DEMOKRATYCZNE

**TEZY
PROGRAMOWE**

**STYCZEŃ
1946**

SPÓŁDZ. WYDAWN. „NOWA EPOKA”, WARSZAWA

TEZY PROGRAMOWE**STRONNICTWA DEMOKRATYCZNEGO**

Druga wojna światowa z jej straszliwymi dla narodu polskiego skutkami, w następstwie rozgromienia dotychczasowej twierdzy międzynarodowego faszyzmu — hitlerowskich Niemiec — uwieńczonego odrodzeniem zdemokratyzowanego Państwa Polskiego, wywołała w uświadomionych i postępowych warstwach naszego narodu przeświadczenie, że dalsze losy Polski zależą będą od tego, czy przytłaczająca większość twórczych sił narodu polskiego — a więc chłop, robotnik, inteligent pracujący, artysta, uczonek, kupiec i rzemieślnik — zdoła stworzyć zjednoczony front walki o ugruntowanie odzyskanej niepodległości i suwerenności państwowej na podstawach dokonywanej się przebudowy życia gospodarczego, politycznego i społecznego Polski.

Program demokratyzacji stosunków gospodarczych i społecznych, zapoczątkowany Manifestem Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, realizowany w następstwie przez Rząd Tymczasowy, a skolei przez Rząd Jedności Narodowej — ma za sobą długą historię oświeconej myśli polskiej — od końca 18 go wieku, od działalności Komisji Edukacyjnej poprzez Konstytucję 3 Maja, Manifest Połaniecki, działalność Towarzystwa Demokratycznego i Centralizacji w czasach Wielkiej Emigracji — aż po walki i zmagania się demokracji polskiej w 19-tym i 20-tym wieku z przemocą najeźdźcy i z konserwatywnymi

nawykami sztucznie zahamowanego w swoim rozwoju społeczeństwa.

Dziś, kiedy Polska zroszona krwią najlepszych synów swoich, wyzwolona z najcięższej w dziejach ludzkości niewoli, powstała do nowego życia — musi ona stworzyć taki ustrój, któryby zabezpieczył istnienie i rozwój Państwa i Narodu. Trwałość takiego ustroju może zapewnić jedynie prawdziwa demokratyzacja całego życia politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego naszego państwa. Świadomość ogromu zadań i pracy, które wykonać musi współczesne pokolenie, nakazuje mobilizację wszystkich twórczych sił w narodzie dla odbudowy nie tylko materialnych strat, poniesionych przez Polskę, lecz również odbudowy moralnej człowieka — jako podstawowego czynnika zdrowego organizmu państwowego.

Na tych zasadniczych przesłankach opiera swój program Stronnictwo Demokratyczne i konsekwentnie dążyć będzie do pełnej realizacji tego programu, w miarę pokonywania trudności, w jakich znajduje się obecnie Państwo.

I. OBYWATEL.

Stronnictwo Demokratyczne jako partia polityczna o ustalonej tradycji ideologicznej, zmierza do uświadomienia i ideowego uaktywnienia najszerszych warstw narodu oraz dąży do zrealizowania swoich zadań w ścisłej współpracy i współdziałaniu z bratnimi demokratycznymi ugrupowaniami politycznymi.

Stronnictwo Demokratyczne stawia sobie za cel ukształtowanie stosunków społeczno-politycznych w taki sposób, iżby każdy obywatel był współtwórcą dobrobytu narodu i korzystał ze wszystkich dóbr materialnych i kulturalnych, co podniesie jego godność osobistą, wytworzy w nim poczucie rzeczywistej niezależności, zabezpieczy mu możliwość rozwoju duchowego, da mu rękojmię ochrony życia i mienia.

Wartość charakteru, uzdolnienia oraz inicjatywa twórcza jed-

nostki winny w państwie demokratycznym mieć zapewniony swobodny rozwój. Stosunek obywatela do Państwa musi być obustronnie wolny od nieufności i podejrzliwości.

Dla obywatela ojczyzna nie może być ani pustym dźwiękiem, ani nacjonalistycznym frazesem. Przywilej i obowiązek nieustannej, ofiarnej pracy dla dobra powszechnego winien w czasie pokoju być dla obywatela tym, czym dla żołnierza w czasie wojny jest przywilej i obowiązek obrony Ojczyzny.

Dla Państwa — obywatel nie może być tylko obiektem rządzenia, wtłoczonym między tryby maszyny administracyjnej. Każdy obywatel bez względu na swoje pochodzenie, wyznanie, płeć i narodowość musi być — zgodnie z Konstytucją — istotnie równouprawniony i wzamian za spełnianie obowiązków wobec Państwa, musi mieć gwarancję pełnego i swobodnego rozwoju swej osobowości. Atmosfera swobód obywatelskich, osobistych i zbiorowych — nieskrępowanie wiary, słowa, druku, koalicji, wolności osobistej — wszystko to, o ile nie narusza zasad demokracji, stanowi fundament, bez którego demokracja staje się formą bez treści.

II. PAŃSTWO.

Stronnictwo Demokratyczne dąży do ugruntowania w Polsce pełnej i wszechstronnej demokracji, a więc demokracji nie tylko politycznej, ale społecznej, gospodarczej i kulturalnej. Jedynie tak wszechstronne ujęcie demokracji przez wyłączenie wszelkich przywilejów jakiegokolwiek rodzaju — przez realizację prawdziwej równości obywatelskiej — zapewnia dostęp do dobrodziejstw ustroju demokratycznego wszystkim, którzy dotychczas w korzystaniu z tych dobrodziejstw byli ograniczeni. Jedynie demokracja — polityczna, społeczna, gospodarcza i kulturalna — opierając się na pracujących, twórczych masach narodu, jest organicznie zdolna do prowadzenia społeczeństwa ku wyższym formom życia ekonomicznego i kulturalnego. Ustroje

oparte na podstawie t. zw. liberalizmu gospodarczego spełniły swoje zadanie historyczne, lecz nie zdolne do opanowania powstałych w miarę przemian gospodarczych głębokich sprzeczności między kapitałem a pracą, hamowały naturalny rozkwit społeczeństwa przez uzależnienie rozwoju i swobody jednostki od jej stanu materialnego, a nie od jej twórczego wkładu w ogólną sumę bogactwa społecznego i narodowego.

Stronnictwo Demokratyczne stwierdza, iż u podstaw demokratycznej budowy ustroju leżą w szczególności:

- ustrój parlamentarny,
- samorząd terytorialny, gospodarczy i zawodowy,
- pełna niezawisłość sądów,
- armia zdemokratyzowana ze szczerze demokratycznym korpusem oficerskim,
- zniesienie i podział wielkiej własności ziemskiej,
- upaństwowienie podstawowych gałęzi gospodarki narodowej,
- uspołecznienie innych większych jej działów w granicach celowości społecznej i gospodarczej,
- oparcie całokształtu życia ekonomicznego na zasadach gospodarki planowej,
- jak najszersza rozbudowa ustawodawstwa społecznego i związków zawodowych.

III. STOSUNKI WEWNĘTRZNE.

1. Stojąc na gruncie Manifestu Lipcowego P.K.W.N. Stronnictwo Demokratyczne — aż do czasu uchwalenia nowej Konstytucji, której zadaniem będzie całkowita realizacja postulatów demokracji — przyjmuje za podstawę ustroju państwa Konstytucję z 17 marca 1921 r.

2. Parlament — posiadając pełnię władzy ustawodawczej i wykonując kontrolę polityczną nad rządem — musi wiernie wyrażać wolę ludności, a zatem pochodzić z wyborów dokonanych na podstawie demokratycznej ordynacji wyborczej.

3. Stronnictwo Demokratyczne uznaje zasadę terenowych Rad Narodowych jako reprezentacji społeczeństwa, czynnika inicjatywy i kontroli społecznej, zmierzającego do istotnej demokratyzacji życia publicznego i jak największej aktywizacji oraz uświadomienia politycznego społeczeństwa. Przyszły parlament winien dążyć do oparcia tych Rad na demokratycznej podstawie wyborczej.

4. Nie przesądzając jak Stronnictwo Demokratyczne w przyszłości ustosunkuje się do programów innych ugrupowań demokratycznych w Polsce — Stronnictwo nasze dążyć będzie do pogłębienia współpracy wszystkich partij demokratycznych na zasadach całkowitej równorzędności i wzajemnego poszanowania oraz widzi w tej współpracy nieodzowny warunek utrwalenia niepodległości i ustroju demokratycznego w Polsce.

5. Stronnictwo Demokratyczne stoi na stanowisku uchwał Konferencji Krymskiej, postanawiających utworzenie rządów opartych na szerokiej platformie, obejmującej wszystkie szczerze demokratyczne warstwy ludności i usunięcie wszelkich wpływów faszystowskich i militarystycznych z urzędów państwowych i instytucyj społecznych, z życia politycznego, ekonomicznego i kulturalnego. W myśl tego stanowiska i zgodnie z ideologią demokratyczną, Stronnictwo Demokratyczne zwalczać będzie wszelkie objawy dyskryminacji człowieka, antysemityzmu i nienawiści rasowej.

6. Stronnictwo Demokratyczne stoi na stanowisku, że prawa i wolności obywatelskie, które zabezpiecza ustrój demokratyczny, nie mogą być użyte na szkodę tego ustroju. Demokracja musi przeciwstawiać się wstecznym tendencjom ugrupowań antydemokratycznych, któreby usiłowały użyć tych swobód politycznych do obalenia rządów demokratycznych lub zahamowania postępu społecznego.

7. Stronnictwo Demokratyczne widzi w pełnym poszanowaniu zasady praworządności fundament, na którym opierać się musi zdrowy organizm państwowy i przeciwstawi się stanowczo wszelkim próbom podważenia tej zasady, zarówno ze stro-

ny antyspołecznych elementów jak i organów wykonawczych Państwa.

Zadna ustawa ani rozporządzenie nie mogą zamykać obywatelowi możliwości dochodzenia przed sądem powszechnym obrony naruszonego zakresu jego praw i interesów.

Dla badania zgodności ustaw z Konstytucją powołany winien być Trybunał Konstytucyjny niezależnie od sądownictwa administracyjnego.

8. Polityka fiskalna winna się opierać na planowej i oszczędnej gospodarce budżetowej i na sprawiedliwym rozłożeniu świadczeń na rzecz Państwa.

IV. STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE.

Polskiej polityce zagranicznej — pomnej doświadczeń historycznych — winna przyświecać idea zachowania i utrwalenia pokoju.

Stronictwo Demokratyczne, stojąc na stanowisku niepodzielności pokoju t. zn. konieczności przeciwdziałania zagrożeniu go w jakimkolwiek punkcie świata — widzi we współpracy międzynarodowej ze wszystkimi narodami miłującymi pokój i wolność, ucieleśnionej w Organizacji Narodów Zjednoczonych, najistotniejszy czynnik zapewnienia pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego.

Dążąc nie tylko do usuwania skutków ale także i przyczyn konfliktów międzynarodowych, Organizacja Narodów Zjednoczonych winna w dalszym swym rozwoju prowadzić do nowych form współżycia narodów w ramach harmonijnie dla wspólnych celów zorganizowanego życia ludzkości.

Naród polski dążąc do zabezpieczenia swej niepodległości i swych granic, winien zacieśnić więzy przyjacielskiej współpracy ze wszystkimi narodami słowiańskimi, w których solidarnym współdziałaniu Stronictwo Demokratyczne widzi niezbędny element zarówno pokoju, jak i odbudowy powojennej Europy.

Polska odzyskała swą niepodległość i suwerenność dzięki bohaterkiej walce żołnierza polskiego na wszystkich frontach świata, w oparciu o heroiczny wysiłek mocarstw sprzymierzonych, w szczególności zaś dzięki przymierzu, porozumieniu i współdziałaniu z ZSRR. Ziemię p'astowskie nad Odrą i Nisą, przez których odzyskanie dzięki wspólnym wysiłkom armii polskiej i radzieckiej, Polska wraca na dawne szlaki swego naturalnego rozwoju, zabezpieczyć można jedynie w oparciu o przymierze polsko-radzieckie.

To też, doceniając doniosłość przymierza i ścisłej współpracy politycznej, gospodarczej i kulturalnej z ZSRR, Stronnictwo Demokratyczne stoi na stanowisku, że polityka pogłębiania i utrwalania dobrych stosunków sąsiedzkich polsko-radzieckich, opartych na przyjaźni i obustronnym zaufaniu — winna być kamieniem węgielnym polskiej polityki zagranicznej i podwaliną pod trwałe zabezpieczenie pokoju.

Polska dążyć winna do ustalenia przyjaznych i sprzymierzeńczych stosunków ze wszystkimi państwami demokratycznymi, przede wszystkim zaś z tymi, z którymi łączy ją wspólna walka o wolność i demokrację, a więc ze Stanami Zjednoczonymi, Wielką Brytanią i Francją. Więzy zadziergnięte z tymi państwami w czasie wojny przeciw wspólnym wrogom, winny być zacieśniane w dalszej współpracy politycznej, gospodarczej i kulturalnej.

Tysiącletnia ekspansja niemiecka na ziemię polskie, najazdy zmierzające od wieków do biologicznego wyniszczenia narodu polskiego, stanowią dostateczną podstawę do określenia naszego stosunku do Niemiec. Stronnictwo Demokratyczne uważa, że naród polski wyczerzyć musi wszystkie siły w kierunku niedopuszczenia do jakichkolwiek poczynań, zmierzających do odrodzenia gospodarczo-militarnego potencjału Niemiec. Polska musi usunąć z granic swojego Państwa wszystkich Niemców jako element odwiecznie Polsce wrogi i zdradziecki.

Stronnictwo Demokratyczne uważa, że odbudowa i rozwój gospodarczy Polski związane są ściśle z jaknajwiększym rozro-

stem wymiany międzynarodowej i popierać będzie usiłowania, idące w kierunku ożywienia i pogłębienia naszych stosunków gospodarczych z innymi państwami.

V. WOJSKO.

Armia narodowa stanowi zbrojne ramię narodu. Świadoma jego celów i dążeń politycznych, powołana jest ona do obrony Państwa przed jakąkolwiek agresją z zewnątrz, czy zamachem na jego ustroj demokratyczny.

Zdemokratyzowane wojsko polskie powinno w szczególności reprezentować siłę realną i użyteczną, być ściśle zespolone z narodem i pozbawione jakichkolwiek tendencji ekskluzywnych, czy elitarnych, oraz dążyć do pogłębienia ducha demokracji i pełnego uświadomienia obywatelskiego szeregów żołnierskich oraz korpusów podoficerskiego i oficerskiego.

VI. GOSPODARSTWO NARODOWE.

Przyszłość Polski zależy od celowej przebudowy jej ustroju gospodarczego.

Kierowane nakazami sprawiedliwości i powodowane troską o rozkwit Rzeczypospolitej Stronnictwo Demokratyczne dąży do usunięcia krzywdy społecznej i trwałego podniesienia dobrobytu najszerzych mas. Przebudowa ustroju gospodarczego winna zapewnić każdemu obywatelowi za jego pracę sprawiedliwy udział w dochodzie społecznym.

Dążąc do osiągnięcia tego celu Stronnictwo Demokratyczne uznaje za niezbędne oparcie gospodarstwa narodowego Polski na następujących zasadach:

1. Podniesienie dobrobytu powszechnego, wzmoczenie i racjonalne użycie potencjału gospodarczego oraz zabezpieczenie przed krzywdami ekonomicznymi — możliwe jest jedynie w oparciu o gospodarkę planową.

2. Upaństwowienie podstawowych gałęzi gospodarki narodowej i transportu, upaństwowienie względnie uspołecznienie banków i ubezpieczeń, uspołecznienie innych większych działów gospodarki narodowej.

Przy wyborze działów gospodarki, które mają być upaństwowione wzgl. uspołecznione, należy kierować się przede wszystkim względami na użyteczność społeczną i na obronność państwa, a także względami na opłacalność i na harmonijną współpracę z działami pozostawionymi inicjatywie prywatnej. W ramach powyższych Stronnictwo Demokratyczne uznaje konieczność poszanowania zasady własności prywatnej i swobodnego nią rozporządzania.

3. Pełne wykorzystanie zdobyczy przeprowadzonej reformy rolnej przez stworzenie dostosowanych do miejscowych warunków typów gospodarstw, gwarantujących najwyższą wydajność i podniesienie poziomu kulturalnego wsi, oraz przez niepodzielność tak stworzonych gospodarstw drogą ustawowego zakazu częściowego zbywania lub działów spadkowych.

4. Popieranie spółdzielczości jako jednej z podstawowych form uspołecznienia życia gospodarczego, która jednakże winna przeciwstawić się wszelkim objawom wynaturzenia ruchu spółdzielczego w kierunku przybierania form monopolistycznych lub biurokratycznych.

5. Szeroka rozbudowa samorządu gospodarczego, któremu winny być podporządkowane zrzeszenia gospodarcze i zjednoczenia branżowe, a którego przedstawiciele winni zasiadać w Radach Narodowych jako jego rzecznicy.

6. Roztoczenie ustawowej opieki nad inicjatywą prywatną w celu wydobycia ze społeczeństwa wszystkich twórczych sił jednostki. Przemysł i handel znajdujący się w prywatnym władaniu, winien mieć zapewnione warunki swobodnego rozwoju, w szczególności przez pomoc kredytową, przydziały surowca i odpowiednią politykę podatkową.

Nowozakładane przedsiębiorstwa indywidualne, rozwijające się w warunkach odpowiadających zasadom ochrony pracy, winny być uważane za czynnik pozytywny i twórczy w dążeniu do uprzemysłowienia i rozwoju gospodarczego Polski.

W żadnym wypadku nie mogą być dopuszczone próby odrodzenia się karteli pod jakąkolwiek postacią.

7. Oceniając należycie znaczenie budownictwa, Stronnictwo Demokratyczne popierać będzie spółdzielczość budowlano-mieszkaniową i inne formy inicjatywy społeczno-państwowej i indywidualnej, zmierzające do dostarczenia pracującym odpowiednich i tanich mieszkań, będących jednym z warunków społecznego dobrobytu.

8. Należy roztoczyć opiekę nad rzemiosłem zorganizowanym w cechy, które winny podnosić poziom wykształcenia zawodowego i wartość społeczną rzemieślnika.

9. W dziedzinie odbudowy kraju ze zniszczeń wojennych Stronnictwo Demokratyczne dążyć będzie do zmobilizowania wszystkich sił narodu dla jak najszybszego odbudowania przemysłu, portów, ośrodków komunikacji i miast, a w szczególności stolicy.

VII. PRACA I OPIEKA SPOŁECZNA.

Praca, jako źródło bogactwa narodu, winna być miernikiem w podziale dochodu społecznego, naczelnym obowiązkiem i prawem obywatela oraz tytułem moralnym do udziału w życiu publicznym.

Stronnictwo Demokratyczne dąży do najszerszego zabezpieczenia i urzeczywistnienia praw świata pracy.

W szczególności domaga się rzeczywistej ochrony warunków pracy i płacy oraz ustawowego zabezpieczenia pracownikom fizycznym i umysłowym prawa do współudziału w kontroli nad przedsiębiorstwem.

Robotnik winien mieć zapewniony nieograniczony dostęp do kierowniczych stanowisk w zakładach pracy, stosownie do swych uzdolnień i kwalifikacyj oraz zabezpieczony byt materialny i rozwój duchowy.

Stronnictwo Demokratyczne dążyć będzie do rozbudowania instytucyj rad zakładowych, jako doniosłej zdobyczy świata pracy.

W stosunku do milionowej rzeszy inteligencji pracującej Stronnictwo Demokratyczne wyteży wszystkie siły, ażeby zabezpieczyć jej byt na odpowiednim poziomie i stworzyć dla niej ogólne warunki, umożliwiające spełnienie jej roli w państwie. Szerokie rzesze świata urzędniczego winny mieć zagwarantowaną stopę życiową, odpowiadającą funkcji społecznej urzędnika i winny korzystać z należytego zabezpieczenia ich uprawnień przez demokratyczną pragmatykę służbową.

Przedstawiciele wolnych zawodów z uwagi na doniosłość ich roli w życiu zbiorowym — winni korzystać z ustawowej opieki państwa, umożliwiającej swobodne wykonywanie zawodu w ramach samorządu zawodowego.

Stronnictwo Demokratyczne zmierza do rozwinięcia instytucji ubezpieczeń społecznych w kierunku otoczenia każdego pracującego opieką na wypadek choroby, nieszczęśliwego wypadku, starości lub niezdolności do pracy, do zapewnienia bezpłatnej pomocy lekarskiej, bezpłatnych środków leczniczych i bezpłatnego leczenia w zakładach leczniczych, do stworzenia warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz do udostępnienia technicznych udogodnień w pracy. Niezdolni do pracy i pozbawieni opieki starcy, dzieci i chorzy powinni pozostawać na utrzymaniu państwowym lub społecznym.

Stronnictwo Demokratyczne dążyć będzie do otoczenia szczególną opieką matki i dziecka, zwłaszcza przez tworzenie na terenie całego kraju — a szczególnie na wsi i przy fabrykach — sieci żłobków i przedszkoli.

Rodzina, a zwłaszcza rodzina licząca więcej, niż jedno dziecko, winna korzystać ze szczególnej opieki państwa.

Stronnictwo Demokratyczne dołoży starań, by dzieci osiercone zostały otoczone jaknajtroskliwszą opieką ze strony państwa, samorządu i organizacji społecznych.

VIII. WYCHOWANIE MŁODZIEŻY, OŚWIATA I KULTURA.

W celu uchronienia młodego pokolenia przed skutkami błędów dotychczasowego wychowania, Stronnictwo Demokratyczne zmierzać będzie do usunięcia z systemu wychowania tego wszystkiego, co może wytworzyć w młodzieży poczucie małowartościowości, strachu, upokorzenia i nienawiści, jak też niezdrowego elitaryzmu i gloryfikacji panowania człowieka nad człowiekiem.

Demokratyczna szkoła winna się przeciwstawić próbom faszyzmu, szowinizmu, separatyzmu rasowego itp.

Znaczna część młodzieży polskiej w okresie wojny i okupacji dała dowody niezwykłego hartu ducha, dojrzałości, wielkiego poświęcenia i patriotyzmu w walce o niepodległość. Dając przez to wzniosły przykład przyszłym pokoleniom, dowiodła, że zasługuje na prawo samodzielnego organizowania się w demokratycznych związkach młodzieży i na udział tych związków w życiu publicznym. Stronnictwo Demokratyczne przeciwstawiać się będzie wszelkim próbom oddziaływania na młodzież w duchu wstecznictwa. W głębokiej trosce o zdrowie moralne i polityczne młodzieży Stronnictwo Demokratyczne użyje wszystkich środków oddziaływania wychowawczego, aby ugruntować wśród młodzieży zasady prawdziwej demokracji. Państwo winno dopomagać młodzieży w nauce przez stypendia, bursy, pomoce naukowe itp.

Stronnictwo Demokratyczne domaga się wprowadzenia gęstej sieci szkolnictwa na terenie całego kraju, ze szczególnym uwzględnieniem szkół wiejskich oraz wprzęgnięcia szerokich mas w życie kulturalne narodu.

Szczególnie troskliwą opieką należy otoczyć nauczyciela, jak również świat nauki, literatury i sztuki oraz stworzyć im takie warunki, które umożliwią pracę twórczą dla dobra narodu.

Stronnictwo Demokratyczne domaga się jednolitej, powszechnej, bezpłatnej i obowiązkowej dla wszystkich szkoły, która otworzy młodzieży dostęp do dalszej bezpłatnej nauki na wszystkich stopniach. Niezależnie od tego Stronnictwo Demokratyczne dąży do rozwinięcia bezpłatnego szkolnictwa zawodowego i kształcącego w zakresie wiedzy praktycznej oraz szkolnictwa w dziedzinie sztuk pięknych.

Rozwój badań naukowych w celu osiągnięcia nowych zdobyczy wiedzy, wynajdywanie i kształcenie talentów oraz zapewnienie uczonym i jednostkom utalentowanym całkowitego wyposażenia, umożliwiającego im pracę — winno być jedną z największych trosk państwa.

Stronnictwo Demokratyczne — stojąc na stanowisku wolności nauki i nauczania akademickiego — dążyć będzie do włączenia życia wyższych uczelni w ogólny rytm procesu demokratyzacji kraju.

IX. RELIGIA.

Wychodząc z założenia, że wiara jest sprawą osobistą każdego obywatela, Stronnictwo Demokratyczne stwierdza, że przynależność do tej czy innej grupy wyznaniowej lub bezwyznaniowej nie może stanowić o uprzywilejowaniu lub ograniczaniu obywatela w jego prawach. Wszystkim obywatelom poręczona być musi wolność sumienia i wyznania.

Stronnictwo Demokratyczne stoi na stanowisku równouprawnienia wszystkich wyznań.

Zapewniając Kościołowi pełną swobodę rozwoju, Stronnictwo Demokratyczne przeciwstawiać się będzie wszelkim próbom, zmierzającym do używania Kościoła jako instrumentu politycznego.

X. ZIEMIE ODZYSKANE.

Odzyskanie ziem na Zachodzie z granicą na Nisie Łużyckiej, Odrze i Bałtyku uważamy za akt sprawiedliwości dziejowej.

Stronnictwo Demokratyczne, widząc utrwalenie tego stanu posiadania na Zachodzie w zabezpieczeniu obu rzek, stanowiących naturalną granicę i zarazem arterię komunikacji wodnej, z kluczowym dla nich portem w Szczecinie, domagać się będzie dla Polski obu brzegów tych rzek i kilkunastokilometrowego pasa lądowego wzdłuż tych rzek i portów.

Utrwalenie się polskości na ziemiach odzyskanych i zagospodarowanie ich w możliwie najkrótszym czasie jest najwyższą koniecznością podyktowaną polską racją stanu.

Dlatego Stronnictwo Demokratyczne stoi na stanowisku prowadzenia planowej i szybkiej akcji przesiedleńczej, ze szczególnym uwzględnieniem repatriacji Polaków z zagranicy, ożywienia na ziemiach zachodnich życia gospodarczego, rozwinięcia tam szerokiej akcji kulturalnej i oświatowej, repolonizacji miejscowego żywiołu polskiego, germanizowanego przez stulecia oraz otoczenia tych ziem szczególną troską i opieką.

*

*

*

W zwycięskim pochodzie demokracji Polska winna odegrać należną jej rolę, albowiem zobowiązuje ją do tego wiekowa tradycja walk o wolność i postęp oraz hekatombi ofiar, składane przez naród polski w każdej epoce walk o ideały demokracji.

Stronnictwo Demokratyczne, wierne swym ideałom, występując z postulatami swego programu wobec ogółu społeczeństwa polskiego, deklaruje walkę o pełne powszechne uświadomienie najszerzych warstw społecznych, że:

— *przebudowa społeczna w duchu demokracji jest naturalną koniecznością dziejów i stanowi warunek niepodległości i suwerenności, dobrobytu i praworządności w życiu narodu.*

— *tylko zespolenie wszystkich twórczych sił narodu, najbardziej zainteresowanych w osiągnięciu tych celów, może przyspieszyć wynik ciężkich zmaganiań o prawo jednostki do życia i o budowę społeczności polskiej dla lepszego i szczęśliwego bytowania przyszłych pokoleń.*

Tezy powyższe uchwalono na I-ym po odzyskaniu niepodległości zjeździe Rady Naczelnej Stronnictwa Demokratycznego dnia 23. I. 1946 r.

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM 314843



000-314843-00-0